NORAKSTS
Lieta Nr.A42671507
A00119-10/39

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē, 2010.gada 16.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs

atbildētāja – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Tieslietu ministrijas pilnvarotajiem pārstāvjiem *J.M.* un *K.S.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu, kas ierosināta pēc Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes pieteikuma par Tieslietu ministrijas Reliģisko lietu pārvaldes priekšnieka pienākumu izpildītājas 2007.gada 8.oktobra lēmuma Nr.3.3-28 par Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes reģistrācijas atteikuma atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Reliģisko lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) priekšnieka pienākumu izpildītāja ar 2007.gada 8.oktobra lēmumu Nr.3.3-28 (turpmāk – Lēmums), izskatījusi *V.R.* iesniegumu ar klāt pievienotu Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes (turpmāk – pieteicēja vai Draudze) 2007.gada 10.jūnija dibināšanas sapulces protokola Nr.1 izrakstu, Draudzes dibinātāju sarakstu, statūtu diviem eksemplāriem un kvīti par valsts nodevas samaksu, atteicās reģistrēt Draudzi kā reliģisko organizāciju.

Atteikums pamatots ar Reliģisko organizāciju likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu (redakcijā, kas bija spēkā Lēmuma pieņemšanas brīdī), kas noteica, ka reliģiskā organizācija netiek reģistrēta, ja nav iesniegti visi šā likuma 9.pantā norādītie dokumenti, kā arī ja tie neatbilst šā likuma 10.panta noteikumiem. Kā reģistrācijas atteikuma iemesli ir norādīti vairāki trūkumi dokumentu noformēšanā, gramatiskas un terminoloģiskas kļūdas, kā arī nepilnības Draudzes statūtos norādītajās ziņās.

Starp atteikuma iemesliem ir arī turpmāk norādītie argumenti.

[1.1] Lēmuma 4.7 punktā ir norādīts, ka Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešā daļa paredz, ja draudze nevēlas iekļauties kādā no jau esošajām reliģiskajām savienībām (baznīcām), tas jānorāda statūtos (satversmē, nolikumā) ar piebildi, ka draudze darbojas autonomi. Šis noteikums neattiecas uz tām konfesijām, kuru kanoniskie noteikumi nepieļauj autonomu draudžu darbību.

Latvijas Republikas Tieslietu ministrijā 1992.gada 30.decembrī ir reģistrēta reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" (turpmāk arī – Latvijas Pareizticīgā Baznīca), ko Latvijas Republika ir atzinusi par neatkarīgajā Latvijas Republikā līdz tās okupācijai 1940.gadā darbojošās reliģiskās organizācijas „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" tiesību mantinieci. Saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas sniegto informāciju pareizticīgās baznīcas ir veidotas nevis pēc nacionālā principa, bet gan pēc teritoriālā. Viena patriarhāta konkrētajā teritorijā var darboties tikai viena pareizticīgā baznīca, kuru vada leģitīms virsgans, kuru ir apstiprinājis Patriarhs. Saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kanoniskajiem noteikumiem, tās kanoniskajā teritorijā nevar darboties neatkarīgas

autonomas pareizticīgās draudzes, kas nebūtu pakļautas reliģiskās Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Valdošajam Virsganam. Lai izveidotu kādas teritoriālās pareizticīgās baznīcas filiāli, ir noteikti jābūt konkrētās teritoriālās pareizticīgās baznīcas vadības atļaujai.

[1.2] Lēmuma 5.punktā ir norādīts, ka iesniegto statūtu pielikumā Nr.1 ir norādīts, ka Draudze ir vēsturiskās Latvijas Pareizticīgās Autonomās Baznīcas (darbojās 1936.-1940.gados) garīgā tiesību pārņēmēja un savā darbībā pamatojas uz minētās baznīcas 1936.gada Pilsoniskajiem statūtiem. Pašlaik Draudze darbojas pēc Vispasaules Konstantinopoles Patriarha svētīšanas.

Iestāde atkārto, ka līdz 1940.gadā darbojošās reliģiskās organizācijas „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" tiesību mantiniece ir 1992.gada 30.decembrī reģistrētā Latvijas Pareizticīgā Baznīca. Saskaņā ar Latvijas valsts vēstures arhīva materiāliem līdz 1940.gadam Latvijas Republikā bija reģistrēta reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca", nevis Latvijas Pareizticīgā Autonomā Baznīca. Savukārt saskaņā ar Latvijas valsts vēstures arhīva fonda Nr.1370 materiāliem draudze ar nosaukumu „Svētā arhistratēģa ercenģeļa Vladimira Latvijas pareizticīgā autonomā draudze" līdz 1940.gadam nav pastāvējusi, līdz ar to Draudze nevar būt neeksistējošas draudzes tiesībpārņēmēja.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2007.gada 29.novembrī saņemts Draudzes pilnvarotās personas Viktora Kontuzorova pieteikums par Lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Pieteikumā norādīts, ka Lēmumā norādītās gramatiskās, stilistiskās un terminoloģijas kļūdas statūtos ir novēršami trūkumi, ko pieteicējs ņems vērā, iesniedzot pārvaldei labotu statūtu redakciju. Par nepamatotiem pieteicējs uzskata Lēmuma 4.7. un 5.punktā norādītos reģistrācijas atteikuma iemeslus.

[2.1] Pieteikums pamatots ar to, ka Latvijas brīvvalsts laikā no 1920. līdz 1940.gadam pastāvējusī reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" nav bijusi Maskavas patriarhāta kanoniskajā jurisdikcijā, bet tās galva no 1936. līdz 1940.gadam ir bijis Vispasaules Konstantinopoles patriarhs.

Pirmsokupācijas periodā darbojošās Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statūtos, kas bija spēkā laika posmā no 1936. līdz pat 1940.gadam, 1.paragrāfā tika norādīts, ka suverēnajā Latvijas valstī esoša Latvijas Pareizticīgo Baznīca, kas balstīta uz svētajiem apustuļu un vispasaules kanoniem, kā arī uz citiem vienotās svētās pareizticīgo kafoliskās baznīcas nolikumiem, ir kanoniski vienota ar svēto apustuļu vispasaules patriarhiju Konstantinopolē. Statūtu 2.paragrāfā tika noteikts, ka Latvijas Pareizticīgo Baznīca ir autonoma. Tai ir tiesības patstāvīgi iekārtoties un organizēties, atbilstoši savas valsts likumiem un rīkojumiem, kā arī ar vietējām ieražām, neatkāpjoties no vispasaules pareizticīgo baznīcas mācības un kanoniem, kā tos izprot un skaidro vispasaules patriarhāts. Minēto statūtu pamatā bija Vispasaules Konstantinopoles patriarha Veniamina un Svētās Sinodes 1936.gada 4.februārī Latvijas Pareizticīgajai Baznīcai izdots tiesiski kanoniskais dokuments TOMOS, saskaņā ar kuru Latvijas Pareizticīgā Baznīca ar tiesībām uz autonomiju tika iekļauta Konstantinopoles patriarhāta sastāvā.

Tieslietu ministrijā 1992.gada 30.decembrī ar vēsturisko nosaukumu „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" reģistrēta reliģiskā organizācija, kas ir kanoniski piederīga Krievu pareizticīgās baznīcas Maskavas patriarhātam, un tādējādi tā nav uzskatāma par vēsturiskās Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesībpārņēmēju. Minētās reliģiskās organizācijas tiesībpārņēmēji ir Draudze un vēl 9 Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes, kas pieder pie Latvijas Republikā nereģistrētās Latvijas Pareizticīgās Autonomās Baznīcas, kas atrodas Vispasaules Konstantinopoles patriarhāta kanoniskajā jurisdikcijā.

[2.2] Galvenais priekšnoteikums, lai kādu organizāciju varētu uzskatīt par reliģisku, kanonisku un pareizticīgu, ir tās baznīcas galva - patriarhs. Vispasaules pareizticīgās baznīcas vadību īsteno 9 patriarhi. Pieteicējs norāda, ka vienā valstī var pastāvēt dažādās kanoniskās jurisdikcijās esošas baznīcas, kas vienlaicīgi pieder vienai pareizticīgo

konfesijai. Piemēram, Amerikas Savienotajās Valstīs ir reģistrētas 19 pareizticīgās baznīcas, bet Krievijas Federācijā - vismaz 7 pareizticīgās baznīcas.

[2.3] Pieteikumā un tā papildinājumos norādīts, ka pastāvot Reliģisko organizāciju likuma 7.panta trešajā daļā un 10.panta trešajā daļā noteiktajiem ierobežojumiem, nav iespējams reģistrēt Draudzi kā reliģisko organizāciju. Minētās tiesību normas ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. un 99.pantu, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 9. un 14.pantu.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 14.janvārī saņemts Pārvaldes rakstveida paskaidrojums, kurā iestāde pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt. Pārvalde uzsver, ka pieteikumā ir izteikti iebildumi tikai par divu Lēmuma punktu nepamatotību, bet nav norādes uz citu Lēmuma punktu nepamatotību vai prettiesiskumu. Var secināt, ka Lēmums ir pārsūdzēts tikai daļā par 4.7.apakšpunktu un 5.punktu.

[3.1] Par Lēmuma 4.7.apakšpunktā norādītajiem atteikuma iemesliem paskaidrojumā sniegti šādi argumenti.

[3.1.1] Saskaņā ar Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešo daļu, ja draudze nevēlas iekļauties kādā no jau esošajām reliģiskajām savienībām (baznīcām), tas jānorāda statūtos (satversmē, nolikumā) ar piebildi, ka draudze darbojas autonomi. Šis noteikums neattiecas uz tām konfesijām, kuru kanoniskie noteikumi nepieļauj autonomu draudžu darbību. Savukārt Reliģisko organizāciju likuma 11.pants reglamentē, ka reliģiskā organizācija netiek reģistrēta, ja iesniegtie dokumentu neatbilst likuma 10.panta noteikumiem, tātad arī 10.panta trešās daļas noteikumiem.

Atbilstoši Reliģisko organizāciju likuma 14.panta otrajai daļai reliģiskās organizācijas darbojas, pamatojoties uz attiecīgās konfesijas kanoniskajiem noteikumiem un saviem statūtiem (satversmi, nolikumu). Reliģiskā organizācija Latvijas Pareizticīgā Baznīca ir „pareizticīgo" konfesijas reliģiskā savienība (baznīca).

[3.1.2] Reliģiskās konfesijas, piemēram, katolicisms un pareizticība, ir izveidojušās vēsturiski, un savas iekšējās dzīves normas un organizatoriskās struktūras īpatnības tās noteikušas speciālos iekšējas aprites kanonos.

Saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statūtu spēkā esošās redakcijas 1.§ Latvijas Pareizticīgā Baznīca, kas atrodas suverēnā Latvijas valstī, vadās pēc Sv.Apustuliskiem Vispasaules Baznīcas Kanoniem un citiem Vienotās Svētās Pareizticīgās Katholiskās un apustuliskās Baznīcas noteikumiem un kanoniski atrodas Maskavas patriarhātā.

Atbilstoši Latvijas Pareizticīgās Baznīcas sniegtajai informācijai, pareizticīgās baznīcas ir veidotas nevis pēc nacionālā principa, bet gan pēc teritoriālā, kā to nosaka Apustuļu noteikumi un Svēto Tēvu kanoni. Tādējādi vienā patriarhāta konkrētajā teritorijā var darboties tikai viena pareizticīgā baznīca, kuru vada leģitīms virsgans, kuru ir apstiprinājis Patriarhs (visu pasaules pareizticīgajai Baznīcai piederošie bīskapi ir publicēti tā sauktajā „diptihā", ko katru gadu atjauno un izdod Grieķijas pareizticīgā Baznīca). Tādēļ, Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kanoniskajā teritorijā nevar būt no šīs reliģiskās organizācijas neatkarīgas autonomas draudzes, kas nebūtu pakļautas Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Valdošajam Virsganam. Savukārt, lai izveidotu kādas citas teritoriālās pareizticīgās baznīcas filiāli, ir noteikti jābūt konkrētās teritoriālās pareizticīgās baznīcas vadības atļaujai. Ņemot vērā minēto, nevar pastāvēt „pareizticīgo" konfesijas autonomās draudzes, kuras nav saņēmušas Latvijas Pareizticīgās Baznīcas vadības atļauju darboties Latvijas Republikas teritorijā.

[3.1.3] Satversmes 99.pants nosaka baznīcas un valsts atdalītību. Reliģisko organizāciju likuma 5.panta pirmā un otrā daļa paredz, ka Latvijas Republikā valsts ir atdalīta no baznīcas un valstij un pašvaldībām un to institūcijām, kā arī sabiedriskajām un citām organizācijām nav tiesību iejaukties reliģisko organizāciju reliģiskajā darbībā. Tādējādi, izskatot reģistrācijas dokumentus pārvalde neiejaucas reliģisko organizāciju

reliģiskajā darbībā un nevērtē reliģisko organizāciju reliģiskās darbības noteikumus (kanonus) pēc būtības.

Tā kā ierobežojums dibināt autonomās draudzes, ja to neatļauj konfesijas kanoniskie noteikumi, ir noteikts normatīvajā aktā, atbildētājam tas jāņem vērā, izskatot Draudzes reģistrācijas dokumentus un pieņemot lēmumu par reģistrāciju vai reģistrācijas atteikumu.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmajai daļai valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Tādējādi atbildētājs savā darbībā strikti ievēro Reliģisko organizāciju likuma priekšrakstus. Ņemot vērā minēto un Administratīvā procesa likuma 67.panta ceturtajā daļā noteikto, kamēr būs spēkā reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešā daļa, atbildētājam ir pienākums to piemērot izskatot iesniegtos reģistrācijas dokumentus.

Līdz ar to Lēmuma atsauci uz Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešo daļu nevar uzskatīt par nepamatotu un tiesību normām neatbilstošu.

[3.2] Par Lēmuma 5.punktā norādītajiem atteikuma iemesliem paskaidrojumā sniegti šādi argumenti.

[3.2.1] Atbilstoši Satversmes 99.pantam un Reliģisko organizāciju likuma 5.panta pirmajai un otrajai daļām, Valsts neiejaucas reliģisko organizāciju reliģiskajā darbībā un iekšējā pašpārvaldē. Reliģiskās organizācijas ir autonomas iekšējās pašpārvaldes lietās, kā arī hierarhiskās struktūras noteikšanā, jo minētie jautājumi ir cieši saistīti ar reliģiskās organizācijas ticības mācību. Reliģiskās organizācijas pašas nosaka kārtību, kādā tiek izveidotas jaunas institūcijas, šo institūciju vietu citu reliģiskās organizācijas institūciju hierarhijā. Tādējādi, reģistrējot reliģisko savienību (baznīcu), netiek vērtēta tās piederība kādai citai reliģiskajai savienībai (baznīcai), kas darbojas ārpus Latvijas Republikas, vai tās kanoniskā pakļautība kādai reliģiskajai savienībai (baznīcai). Tikai pašas reliģiskās organizācijas ziņā ir reliģiskās darbības (iekšējās kārtības) organizēšana un kanoniskā pakļautība kādai augstākajai institūcijai.

[3.2.2] Atbilstoši Latvijas Pareizticīgās Baznīcas statūtu spēkā esošās redakcijas 2.§ Latvijas Pareizticīgā Baznīca ir neatkarīga visās Baznīcas - administratīvās, Baznīcas - saimnieciskās, Baznīcas - izglītības un Baznīcas - civilās lietās. Tai ir tiesības patstāvīgi iekārtoties un organizēties, saskaņā ar savām vietējām Baznīcas ieražām un tradīcijām, vadoties no šiem statūtiem, kuri nosaka Baznīcas kā juridiskās personas tiesības, neatkāpjoties tomēr no Vispasaules Pareizticīgās Baznīcas mācības un Kanoniem, kā tos tulko Patriarhāts.

[3.2.3] Saskaņā ar Pārvaldes rīcībā esošiem reliģiskās organizācijas „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" reģistrācijas lietas arhīva materiāliem, vēsturiski Latvijas Pareizticīgā Baznīca izveidojās, pamatojoties uz 1921.gada 19.jūnija Maskavas un visas Krievzemes patriarha Tihona lēmumu. Tā pieņemšanas cēlonis bija neatkarīgās Latvijas brīvvalsts dzimšana. Šī iemesla dēļ, ar 1921.gada 19.jūnija lēmumu patriarhs Tihons Latvijas Pareizticīgajai Baznīcai piešķīra patstāvību saimnieciskajās, izglītības un administratīvajās lietās. 1940.gadā līdz ar Latvijas valsts neatkarības zaudēšanu beidza pastāvēt arī Latvijas Pareizticīgā Baznīca, to pārveidoja par Krievu pareizticīgās baznīcas ekzarhātu, bet vēlāk par Rīgas eparhiālo pārvaldi.

1991.gadā Latvija atjaunoja valstisko neatkarību un izveidoja demokrātisku valsti. Krievu Pareizticīgās Baznīcas Sinodes 1992.gada 11.augusta sēdē, kuru vadīja Maskavas un visas Krievzemes patriarhs Aleksijs II, tika apstiprināts un atjaunots spēks patriarha Tihona 1921.gada 19.jūnija lēmumam. Lēmums par Latvijas Pareizticīgās Baznīcas autonomiju un kanonisko vienību ar Maskavas Patriarhiju tika atjaunots, ņemot vērā 1921.gada un 1992.gada vēsturiskās situācijas līdzību - Latvijas suverēnas valsts pastāvēšanas faktu.

Tādējādi 1992.gada 30.decembrī Tieslietu ministrijā tika reģistrēta atjaunota 1936.gada statūtu redakcija. Ņemot vērā minēto, var secināt, ka patreiz reģistrētā reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" ir līdz 1940.gadam reģistrētās Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesību pārņēmēja.

[3.2.4] Pārvalde norāda, ka Lēmums neietekmē (nenodibina, negroza, nekonstatē un neizbeidz) jau eksistējošās tiesiskās attiecības un faktu, ka Latvijas Pareizticīgā Baznīca ir līdz 1940.gadam reģistrētās Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesību pārmantotāja. Šis fakts ir apliecināts ar 1992.gadā izdoto apliecību, kā arī citiem dokumentiem (valsts institūciju izdotajām izziņām). Tādējādi, ja pieteicējs apšauba Latvijas Pareizticīgās Baznīcas reģistrācijas un tiesību pārmantojamības faktu, pieteicējam būtu jāapstrīd 1992.gadā izdotais lēmums par šīs organizācijas reģistrāciju. Savukārt Lēmumā Pārvalde šo faktu izmanto kā vispārzināmu un neapstrīdamu.

Turklāt Latvijas Pareizticīgās Baznīcas reģistrācijas fakts ir publiski zināms un bija zināms arī pieteicējam, kuram bija iespēja atbilstoši normatīvo aktu prasībām to apstrīdēt.

[3.2.5] Pareizticīgo konfesijas draudzes, kuras bija reģistrētas līdz 1940.gadam ar reģistrācijas brīdi ir atjaunojušas juridiskās personas statusu.

Savukārt pieteicēja reģistrācijas dokumentos norādītā draudze nav reģistrēta līdz 1940.gadam, līdz ar to tās juridiskās personas statuss nevar būt atjaunots. Draudze var iegūt juridiskās personas statusu reģistrējoties saskaņā ar Reliģisko organizāciju likuma 8.panta ceturtās daļas noteikumiem.

[3.2.6] Pārvalde arī norāda, ka pieteikumā ir jaukti divi Reliģisko organizāciju likuma jēdzieni - draudze un reliģiskā savienība (baznīca).

Saskaņā ar Reliģisko organizāciju likuma 3.panta otro daļu draudzē uz brīvprātības principa pamata apvienojas vienas reliģijas vai konfesijas ticīgie, lai noteiktā apdzīvotajā teritorijā veiktu reliģisko darbību, kā arī cita veida darbību, ievērojot spēkā esošos likumdošanas aktus.

Savukārt minētā panta trešā daļa paredz, ka reliģiskā savienība (baznīca) apvieno šajā likumā noteiktajā kārtībā reģistrētās vienas konfesijas draudzes.

Atbilstoši Reliģisko organizāciju likuma 7.panta otrajai daļai desmit (vai vairāk) vienas konfesijas draudzes, kas reģistrētas Latvijas Republikā un ir pārreģistrējušās atbilstoši Reliģisko organizāciju likuma 8.panta ceturtajai daļai, var izveidot reliģisko savienību (baznīcu) ar nosacījumu, ka vienas konfesijas draudzes var izveidot valstī tikai vienu reliģisko savienību (baznīcu).

[3.3] Pārvalde norāda, ka vairākos pieteikumam pievienotajos dokumentos nav paraksta, izdošanas datuma un nav saprotams dokumenta izdevējs. Izskatot iesniegto dokumentu saturu, var secināt, ka vairāki dokumenti ir paša pieteicēja citu dokumentu vai dokumentu sastāvdaļu (rindkopu, citātu, teikumu) apkopojums. Līdz ar to šos dokumentus nevar uzskatīt par dokumentiem, kuriem ir juridisks spēks un kuri var būt par pierādījumiem, izskatot administratīvo lietu.

[4] Sakarā ar Pārvaldes reorganizāciju un tās funkciju nodošanu Uzņēmumu reģistram un Tieslietu ministrijai, ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2009.gada 1.jūnija lēmumu atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātas iestādes – Uzņēmumu reģistrs un Tieslietu ministrija.

Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 14.janvārī saņemts Tieslietu ministrijas rakstveida paskaidrojums, kurā Tieslietu ministrija pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt, kā arī pievienojas Parvaldes iepriekš sniegtajos paskaidrojumos norādītajam un uztur tos pilnībā.

[5] Pieteicēja 2009.gada 8.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikuma papildinājumu, norādot, ka Draudze ir de-fakto Vispasaules Konstantinopoles Patriarhāta Latvijas pareizticīgās (autonomās) baznīcas struktūrvienība (apakšstruktūras reliģiskā organizācija). Tādējādi, pareizticīgā reliģiskā organizācija - draudze - ir Baznīcas struktūrvienība. Draudzes nosaukumam ir 2 daļas: civili juridiskā (pie kādas Baznīcas pieder) un teoloģiskā (par godu kādam svētajam nosaukta). Civili juridiskajā daļā: Latvijas pareizticīgā (autonomā) draudze norādīta juridiskā piederība Latvijas Pareizticīgajai (autonomajai) Baznīcai. Šī daļa ir civiltiesiskās izskatīšanas aspekts. Otrā daļa: teoloģiskā, šajā gadījumā, Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira. Teoloģiskā daļa var tikt

saglabāta uz mūžu, vai mainīta uz citām, atkarībā no ticīgo (dibinātāju) garīgās gribas izpausmes vai no citiem draudzes, Baznīcas teoloģiskās dzīves apstākļiem (piemēram, Arhibīskapa Jāņa (Pommera), Bīskapa Platona (Kuļbuša) u.c. pieskaitīšana svēto jaunmocekļu pulkam, kas cīnījās par ticību XX gadsimtā). Dažādās kanoniskās jurisdikcijās (Patriarhātos) var būt vairākas draudzes ar vienādu teoloģisko nosaukumu. Dažādās kanoniskās jurisdikcijās (Patriarhātos) var būt vairākas draudzes ar vienādu teoloģisko nosaukumu. Šī nosaukuma teoloģiskā daļa nedrīkst būt valsts institūciju iejaukšanās priekšmets.

Dokumentos un sarakstos līdz 1940.gadam netiek lietota pareizticīgo draudžu nosaukuma civili juridiskā daļa, jo tās visas bija Vispasaules Konstantinopoles Patriarhāta Latvijas Pareizticīgās Baznīcas jurisdikcijas sastāvā. Arhīva dokumentos tiek lietots vai nu teoloģiskais, vai nu ģeogrāfiskais nosaukums.

Tagad, 2007.-2009.gadā, tiesvedībā, Baznīcas draudzes (draudžu) nosaukumam civili juridiskajā daļā pievienoja vārdu (autonomā), kā Vispasaules Konstantinopoles Patriarhāta jurisdikcijā esošās draudzes (draudžu Baznīcas) atšķirības zīmi (ņemot vērā Likuma par reliģiskām organizācijām (1995.gada) 10.panta pirmo daļu) no jau reģistrētās 1992.gada Maskavas patriarhāta jurisdikcijā esošās reliģiskās organizācijas ar veco, līdz 1940.gadam nosaukumu „Latvijas Pareizticīgā baznīca".

Pie tam Pieteicējs vērš uzmanību uz to, ka 1995.gadā likuma „Par reliģiskām organizācijām" normas kā nosacījumu reliģiskās organizācijas reģistrēšanai neizvirza prasību pierādīt tiesisko vai kanonisko mantojamību attiecībā uz agrāk pastāvējušo reliģisko organizāciju.

Krievu pareizticīgās baznīcas, kas darbojās Latvijā okupācijas laikā, Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Maskavas patriarhāta struktūrvienības Rīgas eparhijas pārvaldes reģistrācija un pārreģistrācija 1992.gadā Latvijas Pareizticīgās baznīcas līdz 1940.gadam juridiskās mantinieces statusā ir nepamatota un nav pierādīta ne kanoniski, ne juridiski.

[6] Pieteicēja un Uzņēmumu reģistra pārstāvji uz tiesas sēdi nebija ieradušies. Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pieteicējai un Uzņēmumu reģistram par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots pienācīgā kārtā. 2010.gada 2.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts Uzņēmumu reģistra iesniegums, kurā lūgts izskatīt lietu bez Uzņēmumu reģistra pārstāvja klātbūtnes (*lietas Pielikuma Nr.1 178.lapa*). 2010.gada 1.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts Draudzes pilnvarotās personas V.Kontuzorova parakstīts iesniegums, kurā lūgts izskatīt lietu bez Draudzes pārstāvja klātbūtnes (*lietas Pielikuma Nr.1 181.lapa*). Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk APL) 214.panta pirmo daļu, tiesa atzina par iespējamu pieteikumu izskatīt bez pieteicējas pārstāvja un Uzņēmumu reģistra pārstāvja klātbūtnes.

[7] Tiesas sēdē Tieslietu ministrijas pārstāvji pieteikumā ietverto prasījumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumos norādīto motivāciju.

Motīvu daļa

[8] Tiesa vispirms ir precizē pārbaudes robežas un nosacījumus.

[8.1] No pieteikuma un tā papildinājumiem izriet, ka pieteicējs iebilst pret Lēmuma 4.7. un 5.punktos norādītajiem iemesliem, pamatojoties uz kuriem atbildētājs ir atteicis izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par Draudzes reģistrēšanu. Pārējos atteikuma iemeslus – nepilnības iesniegtajos dokumentos – pieteicējs piekrīt ņemt vērā, iesniedzot labotu statūtu redakciju. Saskaņā ar APL 249.pantu tiesai ir jātaisa spriedums par pieteicēja norādīto pieteikuma priekšmetu, nepārsniedzot prasījuma robežas. Līdz ar to, tiesai ir jāizvērtē, vai Lēmuma 4.7. un 5.punktos norādītie atteikuma iemesli ir tiesiski, savukārt par pārējiem atteikuma iemesliem strīds nepastāv un tiesai nav pamata tos izvērtēt. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250.panta otrajai daļai, izvērtējot Lēmuma 4.7. un 5.punktā apskatītos jautājumus, tiesa nav saistīta ar iestādes norādītajiem argumentiem. Tiesai

neatkarīgi no iestādes atteikumā norādītajiem apstākļiem ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[8.2] Atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis lemjot par administratīvā akta atcelšanu kā par patstāvīgu prasījumu (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-14/2007 17.punktu*). Līdz ar to, tiesai nav jālemj par Lēmuma atcelšanu, bet ir jāizvērtē, vai ir pamats labvēlīga administratīvā akta izdošanai iesniegtā prasījuma robežās.

[8.3] Saskaņā ar APL 250.panta pirmās daļas 2.punktu, tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām. Likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" 7.pantā, citastarp, noteikts, ka spēkā esošie likumi ir saistoši visā Latvijas teritorijā.

No minētajām tiesību normām izriet, ka izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa ņem vērā lietas izskatīšanas brīdī spēkā esošo tiesisko regulējumu, jo, ja tiesa izlemj par administratīvā akta izdošanu, šim administratīvajam aktam jāatbilst sprieduma taisīšanas brīdī spēkā esošajām tiesību normām, tas ir, tam jābūt tiesiskam (*sk. arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-406/2007 14.punktu*).

Tātad, ja pēc atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu un līdz sprieduma taisīšanai ir mainījušās tiesību normas, tiesai izskatot lietu ir jāņem vērā jaunais tiesiskais regulējums.

[9] Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistra vešanu reglamentē likums „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" (ja nav atsevišķas piebildes, tiesību normas apskatītas spēkā esošajā redakcijā). Šī likuma 18.[12]pants noteic, ka Reliģiskās organizācijas un to iestādes reģistrē Uzņēmumu reģistra Rīgas reģionālā nodaļa. Saskaņā ar likuma 18.[13] panta pirmo daļu, Uzņēmumu reģistram iesniedzamie dokumenti noteikti arī Reliģisko organizāciju likumā.

Saskaņā ar Reliģisko organizāciju likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktu, reliģiskās organizācijas pilnvarota persona reģistra iestādei iesniedz pieteikumu par draudzes reģistrāciju, kuram pievienoti statūti (satversme, nolikums).

Prasības, kādām jāatbilst reliģisko organizāciju statūtiem, noteic minētā likuma 10.pants. Savukārt trūkumi reģistra iestādei iesniegtajos statūtos (noveršamas vai nenovēršamas neatbilstības normatīvo aktu prasībām) ir šķērslis iestādes reģistrēšanai.

Proti, likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 18.[14]panta otrās daļas 2.punkts noteic Uzņēmumu reģistra valsts notāra pienākumu pieņemt lēmumu par ieraksta izdarīšanas atlikšanu, ja statūti (satversme, nolikums) vai citi Uzņēmumu reģistram iesniegtie dokumenti satur novēršamas neatbilstības normatīvo aktu prasībām. Savukārt minētā panta trešās daļas 3.punktā noteikts, ka lēmumu par atteikumu izdarīt ierakstu Uzņēmumu reģistra valsts notārs pieņem, ja pārkāpta Reliģisko organizāciju likumā noteiktā dibināšanas kārtība.

Līdzīgs regulējums pastāvēja Lēmuma pieņemšanas brīdī. Reliģisko organizāciju likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkts noteica, ka reliģiskā organizācija netiek reģistrēta, ja nav iesniegti visi šā likuma 9.pantā norādītie dokumenti (tostarp, statūti), kā arī ja tie neatbilst šā likuma 10.panta noteikumiem.

[10] Lēmuma pieņemšanas brīdī Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešās daļas pirmie divi teikumi noteica: „Ja draudze atzīst savu piederību pie kādas no valsts teritorijā pastāvošajām konfesijām, tas jānorāda draudzes iesniegumā, ko apstiprina attiecīgās reliģiskās savienības (baznīcas) vadība vai tās uzdevumā — diecēzes vadība. Ja draudze nevēlas iekļauties kādā no jau esošajām reliģiskajām savienībām (baznīcām), tas jānorāda statūtos (satversmē, nolikumā) ar piebildi, ka draudze darbojas autonomi." Minētās panta daļas trešais teikums ierobežoja otrā teikuma normas piemērošanu, nosakot: „Šis noteikums

neattiecas uz tām konfesijām, kuru kanoniskie noteikumi nepieļauj autonomu draudžu darbību."

Tādējādi, ja attiecīgās konfesijas kanoniskie noteikumi nepieļauj autonomu draudžu darbību, Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešā daļa aizliedza reģistra iestādei iesniedzamajos draudzes statūtos norādīt, ka draudze darbojas autonomi. Šī aizlieguma neievērošana saskaņā ar Reliģisko organizāciju likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu arī bija pamats atteikumam reģistrēt draudzi.

No šajā lietā pārsūdzētā Lēmuma 4.7.apakšpunkta izriet, ka iestāde atteikusies reģistrēt Draudzi, jo saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas sniegto informāciju viena patriarhāta konkrētajā teritorijā var darboties tikai viena pareizticīgā baznīca. Saskaņā ar Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kanoniskajiem noteikumiem šīs baznīcas kanoniskajā teritorijā nevar darboties neatkarīgas autonomas pareizticīgās draudzes, kas nebūtu pakļautas Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Valdošajam Virsganam. Tādējādi, reģistrācijas pieteikumam pievienotajos statūtos norādot konfesionālo piederību – pareizticība, kā arī vienlaicīgi norādot uz autonomu darbošanos, Draudze ir pārkāpusi attiecīgās konfesijas kanonus.

[11] Ar 2009.gada 29.oktobra likumu „Grozījumi Reliģisko organizāciju likumā" ir izslēgts Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešās daļas otrais un trešais teikums. Vienlaicīgi 10. panta pirmās daļas ievaddaļa un 1. punkts ir izteikti šādā jaunā redakcijā: „Reliģisko organizāciju statūtos (satversmē, nolikumā) norādāms reliģiskās organizācijas nosaukums un konfesionālā piederība, turklāt nosaukumam nepārprotami jāatšķiras ne tikai no likumos noteiktajā kārtībā valstī reģistrēto un reģistrācijai pieteikto reliģisko organizāciju un to iestāžu nosaukuma, bet arī no citos reģistra iestādes vestajos reģistros reģistrēto un reģistrācijai pieteikto subjektu nosaukumiem; nosaukums nedrīkst ietvert maldinošas ziņas par reliģiskās organizācijas tiesisko formu, darbības mērķi un veidu; nosaukums nedrīkst maldināt par draudzes piederību pie reliģiskās savienības (baznīcas), ja draudze neatzīst savu piederību pie likumā noteiktajā kārtībā reģistrētas reliģiskās savienības (baznīcas)".

Likumprojekta, ar kuru izdarīti minētie grozījumi, anotācijā Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija norādīja, ka 2009.gada 19.jūnijā Satversmes tiesa ierosināja lietu Nr. 2009-13-0106 par Reliģisko organizāciju likuma 10. panta trešās daļas trešā teikuma atbilstību Satversmes 99.pantam un Konvencijas 9.pantam. Likumprojekts nepieciešams, lai novērstu šaubas par šajā normā ietvertā ierobežojuma atbilstību Satversmei un Konvencijai. Tiesību uz reliģijas brīvību iespējamais pārkāpums izriet arī no Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*.

Kā to konstatē tiesa, likumprojekta anotācijā minētajā spriedumā, kā arī citos Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumos (piem., *Pentidis and Others v. Greece, Sidiropoulos and Others v. Greece, Canea Catholic Church v. Greece, Kokkinakis v. Greece, Hasan and Chaush v. Bulgaria, Serif v. Greece*) ir analizēts jautājums par jaunas vai atdalījušās reliģiskās organizācijas valstisko atzīšanu, kā arī tiek atklāts tiesību uz reliģijas brīvību saturs. Konkrēti lietā *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova* valsts pārstāvju argumenti balstījās uz to, ka no reliģiskā viedokļa nepastāv atšķirības starp divām pareizticīgajām baznīcām - Moldovas metropoliju (Maskavas patriarhāta jurisdikcijā) un Besarābijas metropoliju (Rumānijas patriarhāta jurisdikcijā) un ka pēdējā ir izveidojusies atdaloties no pirmās iekšēja konflikta rezultātā. Moldovas valsts uzskatīja, ka iejaukšanās šajā konfliktā nozīmētu valsts neitralitātes pārkāpumu.

Kā secināja Eiropas Cilvēktiesību tiesa, atsakoties reģistrēt Besarābijas metropoliju, valsts pārkāpa tiesības uz reliģijas brīvību Konvencijas 9.panta izpratnē. Tiesa atzina, ka valsts nav izpildījusi pienākumu saglabāt neitralitāti attiecībās ar reliģiskajām organizācijām.

Tiesa šajā lietā norādīja, ka valsts nav tiesīga novērtēt reliģiskās pārliecības leģitimitāti.

Turklāt, nav pieļaujami centieni apvienot reliģiskās organizācijas vienā vadībā. Vēl jo vairāk, ja reliģijas brīvības vai kāda tās aspekta īstenošana nacionālajās tiesībās ir padarīta atkarīga no iepriekšējas valstiskas atzīšanas, tad jau atzītas garīgas autoritātes iesaistīšana šādas atzīšanas procesā nav savienojama ar 9.panta otrās daļas prasībām (*sk. arī Pentidis and Others v. Greece, judgment of 9 June 1997, Reports 1997-III, p. 995, § 46*). Atbalstot viedokli, ka pieteicēja baznīca nav jauna reliģiska organizācija un padarot tās atzīšanu par atkarīgu no jau atzīta baznīcas varas orgāna gribas, valsts pārkāpj neitralitātes un objektivitātes pienākumu. Tiesa uzsvēra, ka valstij ir jāievēro neitralitātes princips reliģisko attiecību jomā īstenojot regulatīvās pilnvaras.

Konkrētajā gadījumā Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešās daļas trešais teikums attaisnoja Pārvaldes praksi, saskaņā ar kuru lēmuma pieņemšanā tā balstījās uz jau atzītas reliģiskās organizācijas – Latvijas Pareizticīgās Baznīcas sniegto konfesijas kanonu skaidrojumu. Tas radīja šaubas par likuma normas atbilstību Satversmes 99.pantam un Konvencijas 9.pantam, no kuriem izriet valsts neitralitātes princips attiecībās ar reliģiskajām organizācijām.

Vēloties minētās šaubas novērst, likumdevējs izdarīja likuma grozījumus, strīdīgās tiesību normas atceļot.

Tā kā iestāde Lēmuma 4.7.apakšpunktā reģistrēšanas aizliegumu pamatoja ar Reliģisko organizāciju likuma 10.panta trešās daļas otro un trešo teikumiem, t.i. tiesību normām, kuras lietas izskatīšanas laikā ir zaudējušas spēku, tiesa uzskata, ka ir beidzis pastāvēt Lēmuma 4.7.punktā norādītais pamats Draudzes reģistrēšanas atteikumam. No spēkā esošā tiesiskā regulējuma neizriet valsts tiesības atteikt reliģiskās organizācijas reģistrāciju pamatojoties uz reliģiska rakstura kritērijiem, tostarp, izvērtēt tās atbilstību kādas konfesijas kanoniskajiem noteikumiem.

Tādējādi tiesa secina, ka Lēmuma 4.7.apakšpunktā norādītais atteikuma iemesls vairs nevar būt pamats Draudzes reģistrēšanas atteikumam.

[12] Iestāde Lēmuma 5.punktā ir norādījusi, ka saskaņā ar Latvijas valsts vēstures arhīva fonda Nr.1370 materiāliem draudze ar nosaukumu „Svētā arhistratēģa ercenģeļa Vladimira Latvijas pareizticīgā autonomā draudze" līdz 1940.gadam nav pastāvējusi, līdz ar to Draudze nevar būt neeksistējošas draudzes tiesībpārņēmēja.

Iebilstot pret minēto argumentu, pieteicējs norāda, ka tieši Draudze un vēl 9 Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes ir uzskatāmas par Latvijas brīvvalsts laikā no 1920. līdz 1940.gadam pastāvējušās reliģiskās organizācijas „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" tiesību pārņēmējām (*de facto,* bet ne *de iure*).

Iestāde pārsūdzētā Lēmuma 5.punktā, kā arī rakstveida paskaidrojumā tiesai (sk. sprieduma [3.2.3] un [3.2.4] punktus) uzsver, ka patreiz reģistrētā reliģiskā organizācija „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" ir līdz 1940.gadam reģistrētās Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesību pārņēmēja, tādēļ, apšaubot šo faktu, pieteicējam būtu jāapstrīd 1992.gadā izdotais lēmums par šīs organizācijas reģistrāciju.

Tiesa konstatē, ka no tiesību normām neizriet aizliegums reģistrācijai pieteiktajai Draudzei savu vēlmi darboties autonomi skaidrot ar kanonisku attiecībā pret iepriekš pastāvējušu reliģisko organizāciju. Tiesību normas neparedz valsts pārvaldes pienākumu vai tiesības izvērtēt šāda pamatojuma leģitimitāti. Turklāt, uz to, ka šāda izvērtēšana pārkāptu no Konvencijas 9.panta izrietošo valsts pienākumu saglabāt neitralitāti attiecībās ar reliģiskajām organizācijām, ir tieši norādījusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa. Jau apskatītajā lietā *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova* tiesa neatzina valsts tiesības noteikt šķērļus jaunu reliģisko organizāciju izveidošanai, pat ja šīs jaunās organizācijas ir radušās atdaloties no jau esošām reliģiskām organizācijām, kā arī ja tās izveidojušās tikai uz politisku ambīciju pamata. Reliģiskas organizācijas šķelšanās gadījumā jebkura valsts darbība, kas piespiež reliģisku kopienu vai tās daļu pret pašu gribu pakļauties vienotai vadībai, ir reliģijas brīvības pārkāpums. Demokrātiskā valstī valsts institūcijām nav jācenšas, lai noteikta reliģiska kopiena paliktu viengabalaina vai lai tai saglabātos vienota

vadība. Varas institūciju loma šādos apstākļos ir nevis likvidēt saspīlējuma cēloni, ierobežojot reliģisko uzskatu dažādību, bet gan nodrošināt, lai konkurējošās grupas paciestu viena otru.

No minētā tiesa secina, ka lemjot par reliģiskās organizācijas reģistrēšanu, reģistra iestādei nav jāvērtē, cik pamatots ir reģistrācijai pieteiktās reliģiskās organizācijas viedoklis par tās kanonisko pēctecību attiecībā pret iepriekš pastāvējušu reliģisko organizāciju.

Vienlaicīgi ir jāņem vērā tas apstāklis, ka Latvijas Republikā vienīgā likumā noteiktā kārtībā reģistrētā pareizticīgo konfesijai piederīgos apvienojoša reliģiskā savienība (baznīca) ir Latvijas Pareizticīgā Baznīca, par kuras īpašo statusu liecina arī Saeimā 2008.gada 13.novembrī pieņemtais Latvijas Pareizticīgās Baznīcas likums. Minētā likuma 2.panta otrajā daļā norādīts uz Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kā Latvijā tradicionālas reliģiskas organizācijas ilglaicīgu pastāvēšanu un izplatību Latvijas teritorijā, atzīts tās ieguldījums un bagātā pieredze sabiedrības fiziskās un garīgās veselības, izglītības, kultūras, sociālās palīdzības un citās jomās.

Reliģisko organizāciju likuma 8.panta 2.daļā noteikts, ka pirms reliģiskās organizācijas vai tās iestādes reģistrēšanas reģistra iestāde lūdz Tieslietu ministrijas atzinumu par reliģiskās organizācijas vai tās iestādes statūtos (satversmē, nolikumā) norādīto darbības mērķu un uzdevumu atbilstību normatīvajiem aktiem, kā arī par to, vai reliģiskās organizācijas darbība (mācība) nevar apdraudēt cilvēka tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.

No minētās normas izriet, ka reģistrācijai pieteiktās Draudzes statūtos norādītie darbības mērķi un uzdevumi nedrīkst būt pretrunā ar normatīvajiem aktiem.

Līdz ar to, ja atzinumu sniedzošā iestāde konstatē, ka reģistrācijai iesniegtajos statūtos ietvertas norādes, kas pēc būtības pasludina par neesošu vai arī apšauba Latvijas Pareizticīgās Baznīcas pastāvēšanu, statusu vai ieguldījumu sabiedrības dzīvē, iestāde atzinumā var norādīt, ka šādas norādes neatbilst tiesību normām un pirms Draudzes reģistrēšanas no statūtiem ir izslēdzamas. Izvērtējot šo jautājumu, iestādei tiesību normas jāinterpretē atbilstoši jau iepriekš minētajai Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru tiesības uz reliģiskās organizācijas reģistrēšanu nedrīkst ierobežot arī tad, ja starp konkurējošām reliģiskajām kopienām pastāv viedokļu atšķirība baznīcas organizācijas (kanoniskās jurisdikcijas u.tml.) jautājumos.

Lēmuma pieņemšanas brīdī tiesību normas neparedzēja Tieslietu ministrijas atzinuma nepieciešamību (Reliģisko organizāciju likuma 8.panta 2.daļa). Turklāt, lietā ir mainījušies tiesiskie apstākļi, kā arī pieteicējs ir izteicis gatavību iesniegt labotu statūtu redakciju. Pēc tiesisko apstākļu maiņas Tieslietu ministrijas atzinumu nav sniegusi. Tādēļ tiesa, izspriežot konkrēto lietu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nesaskata iespēju pilnībā aizvietot iestādi un dot pilnu juridisko vērtējumu par Draudzes statūtu atbilstību Reliģisko organizāciju likuma 8.panta 2.daļā norādītajiem kritērijiem. Pēc Draudzes statūtu labotās redakcijas iesniegšanas Tieslietu ministrijai kā kompetentai iestādei ir jāsniedz atzinums par Draudzes darbības mērķu un uzdevumu atbilstību normatīvajiem aktiem.

[13] Reliģisko organizāciju likuma 10.panta pirmās daļas 1.punktā ietverta prasība, saskaņā ar kuru reliģiskās organizācijas nosaukumam nepārprotami jāatšķiras ne tikai no likumos noteiktajā kārtībā valstī reģistrēto un reģistrācijai pieteikto reliģisko organizāciju un to iestāžu nosaukuma, bet arī no citos reģistra iestādes vestajos reģistros reģistrēto un reģistrācijai pieteikto subjektu nosaukumiem; nosaukums nedrīkst ietvert maldinošas ziņas par reliģiskās organizācijas tiesisko formu, darbības mērķi un veidu; nosaukums nedrīkst maldināt par draudzes piederību pie reliģiskās savienības (baznīcas), ja draudze neatzīst savu piederību pie likumā noteiktajā kārtībā reģistrētas reliģiskās savienības (baznīcas).

Tā kā minētā tiesību norma šādā redakcijā izteikta jau pēc Lēmuma pieņemšanas, reģistra iestādei ir pamats izvērtēt pieteicēja statūtos norādītā nosaukuma „Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgā autonomā draudze" atbilstību jaunajam tiesiskajam regulējumam un visu pārējo reliģisko organizāciju nosaukumiem.

Savukārt tiesa, atbilstoši prasījuma robežām izvērtējot minētā nosaukuma iespējamo neatbilstību Lēmuma 5.pantā norādīto argumentu kontekstā, šādu neatbilstību nekonstatē. Proti, tiesas ieskatā statūtos norādītais Draudzes nosaukums nepārkāpj Reliģisko organizāciju likuma 10.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētos ierobežojumus, ciktāl tie ir izvērtējami attiecībā pret jau reģistrētās reliģiskās organizācijas „Latvijas Pareizticīgā Baznīca" nosaukumu. Tiesas ieskatā Draudzes nosaukumā ietvertais vārds „pareizticīgā", kas norāda uz tās konfesionālo piederību, nav vērtējams kā tāds, kas varētu madināt par draudzes piederību pie Latvijas Pareizticīgās Baznīcas. Uz Draudzes autonomo raksturu norāda nosaukumā ietvertais vārds „autonomā".

Reliģisko organizāciju likuma 10.panta pirmās daļas 1.punkts ir iztulkojams kopsakarā ar jau apskatīto Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi. Līdz ar to, normas jēga un mērķis ir nevis nepieļaut Latvijā citu reliģisku organizāciju darbību, kas deklarē sevi par pareizticīgām, bet gan nodrošināt, lai dažādu reliģisko organizāciju nosaukumi nepārprotami atšķirtos. Līdzīgu viedokli Satversmes tiesā ierosinātajā lietā sniedza arī Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs R.Balodis, kurš norādīja, ka likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 18.[14] pantā un Reliģisko organizāciju likuma 13.panta trešajā daļā ietvertie reliģisko organizāciju veidošanas noteikumi aizsargā Latvijas Pareizticīgās Baznīcas tiesības tikai uz tās pilno nosaukumu. Reģistrētām vai reģistrācijai pieteiktām reliģiskām organizācijām nav ekskluzīvu tiesību uz noteiktu vārdu lietošanu (*sk. Satversmes tiesas 2009.gada 10.novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2009-13-0106 8.punktu*). Turklāt, tiesa konstatē, ka pasaulē nebūt nav unikāla tāda situācija, kad valstī ir oficiāli reģistrētas dažādu kanonisko jurisdikciju reliģiskās organizācijas, kuru nosaukumos lietots vārds „pareizticīgā". Piemēram, Krievijas Federācijā līdzās Krievu pareizticīgajai Baznīcai ir reģistrētas vēl septiņas baznīcas, kuru nosaukumā lietots vārds „pareizticīgā" (*sk., piem. http://www.religare.ru/article36302.htm*).

[14] Apkopojot minētos argumentus, tiesa secina, ka Lēmuma 4.7. un 5.punktos norādītie Draudzes reģistrācijas atteikuma iemesli sprieduma taisīšanas brīdī nav tiesisks pamats Draudzes reģistrēšanas atteikumam.

Tā kā pieteikumā ir izteikta gatavība novērst pārējos trūkumus iesniedzamajos dokumentos, iestādei izvērtējot minētos dokumentus vēl ir jāizdara lietderības apsvērumi. Uzņēmumu reģistram nosakāms pienākums izskatīt Draudzes pieteikumu likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 18.[14] pantā noteiktajā kārtībā un termiņos, ņemot vērā šajā spriedumā konstatētos faktus un to juridisko vērtējumu.

[15] Saskaņā ar APL 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Ievērojot to, ka Draudzes pieteikumu tiesa ir apmierinājusi, no atbildētājas par labu Draudzei ir piespriežama samaksātā valsts nodeva Ls 10 (desmit latu) apmērā *(lietas 12.lapa)* par pieteikumu par Tieslietu ministrijas Reliģisko lietu pārvaldes priekšnieka pienākumu izpildītājas 2007.gada 8.oktobra lēmuma Nr.3.3-28 par Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes reģistrācijas atteikuma atcelšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251., 254. un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes pieteikumu.

Uzdot Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram no jauna izskatīt Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgās autonomās draudzes reģistrācijas pieteikumu likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 18.[14]pantā noteiktajā kārtībā un termiņos, ņemot vērā šajā spriedumā konstatētos faktus un to juridisko vērtējumu. Par termiņa skaitījuma sākumu noteikt sprieduma spēkā stāšanās dienu. Noteikt, ka termiņš statūtu un citu Uzņēmumu reģistram iesniegto dokumentu trūkumu novēršanai Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgajai autonomajai draudzei nosakāms ne mazāks kā divi mēneši no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu Apustuļiem līdzīgā Svētā lielkņaza Vladimira Latvijas pareizticīgajai autonomajai draudzei tās samaksāto valsts nodevu Ls 10 (desmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis /paraksts/ S.Linkevičs

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis _____ S.Linkevičs
Rēzeknē, 2010.gada 16.augustā.